

Br. 1101/25
Stara Sušica, 11. lipanj 2025.

Na temelju članka 9. stavak 1. alineja 10. Sporazuma o osnivanju ustanove – Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije od 01.03.2023. godine, članka 16. stavak 1. alineja 10. Statuta ustanove – Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije broj: 2482/18 od 19.12.2018. i 2055/20 od 9.12.2020. godine i članka 22. Poslovnika o radu Upravnog vijeća ustanove – Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije broj: 2483/18 od 19.12.2018. godine, Upravno vijeće Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije na svojoj sjednici održanoj 05. lipnja 2025. godine, donijelo je slijedeću

ODLUKU

1. Usvaja se prijedlog Programa razvoja vinogradarstva i vinarstva Primorsko-goranske županije.
2. Program razvoja vinogradarstva i vinarstva Primorsko-goranske županije se prilaže i čini sastavni dio ove Odluke.
3. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik

Saša Burić

Program razvoja vinogradarstva i vinarstva Primorsko – goranske županije

Vrbnik, svibanj 2025.

UVOD

Nastavno na izuzetno kvalitetnu suradnju poljoprivrednika koji uzgajaju vinovu lozu i proizvode vino i destilate s Primorsko – goranskom županijom prepoznata je potreba za izradom operativno – marketinškim Programom razvoja vinogradarstva i vinarstva Primorsko – goranske županije koji će biti temelj za suradnju sa samom regionalnom samoupravom, odnosno Primorsko goranskom županijom, Turističkom zajednicom Kvarnera i Centrom za poljoprivredu i ruralni razvoj primorsko – goranske županije, ali i svim jedinicama lokalne samouprave i pripadajućim turističkim zajednicama. Ovaj operativno – marketinški program svojevrsni je temelj za izradu dugoročnog plana – Strategije razvoja vinogradarstva i vinarstva Primorsko – goranske županije.

Osnovne poluge razvoja ove iznimno značajne grane poljoprivrede temelji se na polugama upravljanja odnosno marketing menadžmentu – 4 elementa marketing miksa – proizvod (nasadi vinove loze, proizvodnja, oprema i vino), cijena, distribucija i promocija. Prema teoriji marketinga vina tri su osnovne poluge za uspješan marketing vina:

1. Udruživanje (udruge i zadruge)
2. Nastup na festivalima (organizacija festivala, nastup na drugim značajnim festivalima, organizacija promocija isl.)
3. Nagrade za izvrsnost vina (organizacija ocjenjivanja vina, slanje vina na značajna međunarodna ocjenjivanja).

Izuzev ovog plana, poljoprivrednici i direktno (kao poduzetnici) surađuju s Primorsko – goranskom županijom kroz aktivnosti i programe Upravnog odjela za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj, Turističke zajednice Kvarnera i Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj primorsko – goranske županije.

Najznačajniji vinogradari i vinari udružili su se u marketinško – promocijsko – organizacijsko Udruženje Kvarner Wines koje provodi sve aktivnosti koje nisu usko povezane uz samu proizvodnju i poljoprivredu već uz promocijsko – marketinške – organizacijske aktivnosti i nastupe. Udruga „Žlahtina vinogradari i vinari“ osnovana je

2011. godine kako bi vinari koji proizvode vino od autohtone sorte vinove loze Kvarnera žlahtine lakše pokazali svoje ciljeve, dok se 2021. osniva Zadruga vinara Proizvođačka organizacija Vina Kvarnera u koju ulaze i Udruga za zaštitu, očuvanje i promociju autohtonih proizvoda i izvornih običaja „Kvarnerska kvaliteta“. Vinari koji djeluju u Udruženju Kvarner Wines su:

1. OPG Ružić, Zvoneća
2. Kapić, Matulji
3. Plovanić vina, Kastav
4. Vinska kuća Pavlomir, Novi Vinodolski
5. PZ Vrbnik, Vrbnik
6. Gospoja, Vrbnik
7. Katunar Estate Winery, Vrbnik
8. Kuća vina Ivan Katunar, Vrbnik
9. Vinarija Šipun, Vrbnik
10. Vinarija Nada, Vrbnik.

Međutim, izuzev nabrojanih, u Primorsko – goranskoj županiji prema podacima Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu u 2024. godini 41 subjekt je imao vino u prometu, među kojima se najviše ističu Andrej Prskalo, Gršković, Dominik Gršković, Mramor comerce d.o.o., OPG Tudor, Davor Tudor, PZ Dolčina, Trsi Ileana Panić, Vina Mandić, obrt za proizvodnju i preradu, vl. Darko Mandić i Vina Komadina.

doc.dr.sc.socio. Žarko Stilin

ZAKONSKO ODREĐENJE

Primorsko-goranska županija jedinica je regionalne samouprave ustrojena na području Primorsko-goranskog teritorija na zapadnom dijelu Republike Hrvatske. Na sjevernom djelu nalazi se šumovit goranski kraj, dok je južni dio područje uz more s nekoliko velikih, nastanjenih otoka, Krk, Cres, Lošinj i Rab. Središnji dio područja pruža se od istočnih obronaka Učke, preko najvećeg grada Rijeke koja je ujedno i sjedište Županije, do Vinodolskog područja. (izv. pgz.hr)

Zakon o vinu (NN 32/2019) u drugom dijelu – vinogradarstvo i vinarstvo, poglavlje I. – grožđe, mošt i vino, odjeljak 1. – uzgoj vinove loze: Zemljopisna područja uzgoja vinove loze u čl. 7. definira vinogradarske zone, regije, podregije, vinogorja i vinogradarske položaje. Vinogradarska regija definirana je kao najveća administrativno – organizacijska jedinica koja predstavlja zemljopisno područje sa sličnim klimatskim i pedološkim uvjetima, koji s agrobiološkim čimbenicima utječu na glavna kvalitativna obilježja grožđa, mošta i vina, proizvedenih na tom području. Vinogradarska podregija je manja administrativno – organizacijska jedinica unutar vinogradarske regije koja predstavlja zemljopisno ograničeno područje sa sličnim klimatskim i pedološkim uvjetima, sličnim sortimentom i ostalim agrobiološkim uvjetima koji omogućuju proizvodnju grožđa, mošta i vina, specifičnih svojstava karakterističnih za podregiju. Isti Zakon definira da područje Primorsko – goranske županije spada u vinogradarsku regiju Hrvatska Istra i Kvarner odnosno podregiju Kvarner i Hrvatsko primorje.

Pravilnikom o vinogradarstvu (NN 81/2022) definirane su vinogradarske podregije. U Prilogu I. Pravilnika o vinogradarstvu – podjela vinogradarskih podregija na vinogorja i utvrđivanje područja koje obuhvaća vinogorja regija Hrvatska Istra i Kvarner, Podregija Kvarner i Hrvatsko primorje dijeli se na:

- Vinogorje Opatija – Rijeka – Vinodol (Lovran, Mošćenička Draga, Opatija, Matulji, Kastav, Čavle, Kraljevica, Viškovo, Bakar, Bribir, Crikvenica, Novi Vinodolski, Vinodolska općina, Rijeka, Kostrena, Karlobag, Senj)
- Vinogorje Krk (otok Krk)
- Vinogorje Rab (otok Rab)

- Vinogorje Cres – Lošinj (otoci Cres, Lošinj, Susak i lošinjska otočna skupina)
- Vinogorje Pag (otok Pag, otok Vir).

Prilogom III. Pravilnika o vinogradarstvu definiran je Popis potencijalnih povijesnih položaja unutar vinogorja:

PODREGIJA HRVATSKO PRIMORJE

Vinogorje Opatija – Rijeka – Vinodol

Bakar, Bribir, Crikvenica, Čavle, Kastav, Kraljevica, Lovran, Matulji, Mošćenička
Draga, Novi Vinodolski, Opatija, Viškovo

Vinogorje Krk

Baška, Krk, Punat, Vrbnik

Vinogorje Rab

Arba, Banjol, Barbat, Lopar, Mišnjak, Mundanije, Pudarica, Rab, Sveti Kristofor

Vinogorje Cres – Lošinj

Cres, Ilovik, Lošinj, Susak, Unije

Vinogorje Pag

Caska, Kolan, Novalja, Pag, Pagus, Paškō polje, Povljana

PODACI O PRAVNIM SUBJEKTIMA KOJI SE BAVE PROVEDBOM MARKETINŠKOG PROGRAMA RAZVOJA VINOGRADARSTVA I VINARSTVA PRIMORSKO – GORANSKE ŽUPANIJE

Udruženje Vina Kvarnera (eng. Kvarner Wines Association) neformalno je udruženje, osnovano u prvom kvartalu 2021. godine i okuplja subjekte koji okupljaju profesionalne vinogradare i vinare:

- Zadruga vinara Proizvođačka organizacija Vina Kvarnera
- Udruga "Žlahtina vinogradari i proizvođači vina"
- Udrugu za zaštitu, očuvanje i promociju autohtonih proizvoda i izvornih običaja „Kvarnerska kvaliteta“

Osim navedenih subjekata, na području Primorsko – goranske županije djeluju i udruge koje okupljaju vinske amatere i entuzijaste:

- Udruga prijatelja ruž, grozja i vina – kastavska Belica, Kastav (koja ujedno upravlja i interpretacijskim centrom Kuća Belice u Kastvu),
- Udruga vinogradara, vinara i maslinara Sveta Lucija, Crikvenica,
- Udruga prijatelja grožđa i vina Ružica Vinodola, Novi Vinodolski,
- Udruga vinara otoka Krka Bukaleta, Krk.

Zadruga vinara Proizvođačka organizacija Vina Kvarnera

Zadruga vinara Proizvođačka organizacija Vina Kvarnera osnovana je 2021. godine i sjedište joj je u Vrbniku na otoku Krku. Zadruga okuplja profesionalne vinare koji se bave vinogradarstvom i vinarstvom i proizvode vino od autohtonih sorata vinove loze Kvarnera – žlahtine, sansigota, trojiščine, belice, odnosno sastavnica mejsko belo, verdic, divjaka, jarbola, malvazija, brajkovac i jarbole. Zadruga posluje na području marketinga, odnosno brendinga i promocije vinarija, vina i destinacije. U projektu Kvarner – Europska regija gastronomije Zadruga vinara Vina Kvarnera je uz Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Primorsko – goransku županiju i Turističku zajednicu Kvarnera jedan od 4 ključna partnera odnosno člana konzorcija projekta. Zadruga je preuzela organizaciju Međunarodnog eno – gastro festivala WineRi i Kvarner International Wine Trophy ocjenjivanja vina te pokrenula projekt Kvarner Wines Routh.

Članovi zadruge su OPG Ružić, Zvoneća, Kapić, Matulji, Plovanić vina, Kastav, Vinska kuća Pavlomir, Novi Vinodolski, Gospoja, Vrbnik, Katunar Estate Winery, Vrbnik, Kuća vina Ivan Katunar, Vrbnik, Vinarija Šipun, Vrbnik, Vinarija Nada, Vrbnik.

Zadruga je registrirana za niz djelatnosti (poljoprivredna djelatnost, ekološka proizvodnja, prerada, distribucija, uvoz i izvoz ekoloških proizvoda, integrirana proizvodnja poljoprivrednih proizvoda, potvrđivanja sukladnosti sa specifikacijom proizvoda, stručni poslovi u području savjetodavne djelatnosti u poljoprivredi, ruralnom razvoju, ribarstvu te unapređenju, proizvodnja, promet, prerada grožđa za vino (osim prerade u sok od grožđa i koncentrirani sok od grožđa), proizvodnja i promet vina i drugih proizvoda od grožđa i vina, destilacija promet vina i drugih proizvoda od grožđa i vina, proizvodnja i promet voćnih vina i drugih proizvoda na bazi voćnih vina, otkup i prodaja poljoprivrednih proizvoda za tržišta, kao na primjer obrada, pakiranje, deklariranje i sl., obavljanje kooperativnih odnosa sa poljoprivrednim proizvođačima, skladištenje robe, promidžba (reklama i propaganda), kupnja i prodaja robe, pružanje usluga u trgovini, obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu, zastupanje inozemnih tvrtki u okviru registriranih djelatnosti, usluge savjetovanja u vezi s upravljanjem, izdavačka djelatnost, organiziranje sajмова, priredbi, kongresa, koncerata, promocija, zabavnih manifestacija i izložbi, djelatnost

ovlaštenoga carinskog otpremnika, izrada razvojnih, poslovnih i investicijskih programa za poljoprivredna gospodarstva, druge zadruge i pravne osobe, pripremanje i usluživanje jela, pića i napitaka i pružanje usluga smještaja, pripremanje jela, pića i napitaka za potrošnju na drugom mjestu s ili bez usluživanja (u prijevoznom sredstvu, na priredbama i slično) i opskrba tim jelima, pićima i napitcima (catering), prijevoz putnika i tereta u unutarnjem i međunarodnom javnom cestovnom prometu, turističke usluge u nautičkom turizmu, turističke usluge u zdravstvenom turizmu, turističke usluge u kongresnom turizmu, turističke usluge aktivnog i pustolovnog turizmu.

NAJVAŽNIJE AUTOHTONE SORTE VINOVE LOZE PRIMORSKO – GORANSKE ŽUPANIJE

ŽLAHTINA

Žlahtina ili žlajtina, autohtona je hrvatska i kvarnerska sorta bijeloga grožđa. Ime je dobila po slavenskome pridjevu „žlahten“, što znači „plemenit“. Zbog svojega je imena često povezivana s „plemenkama“ (stsl. žlahtan - koji ima odnjegovane odlike dobre vrste; plemenit), ali je genetička analiza pokazala da se radi o unikatnoj, tj. autohtonoj sorti. Drugi sinonimi jesu i žlajtina ili belina.

Podrijetlo žlahtine nije utvrđeno, ali se smatra autohtonom sortom kvarnerskih otoka i priobalja. Uskog je areala rasprostranjenosti te se nalazi gotovo isključivo na području Hrvatskoga primorja i kvarnerskih otoka. U Hrvatskoj se uzgaja na otprilike 152 ha, od kojih se gotovo 95 % površina pod žlahtinom nalazi u Primorsko-goranskoj županiji. Najveće površine uzgoja su na Vrbničkom polju na otoku Krku, ali su i velike površine u Novljanskom polju i zaleđu Selca. U malome broju može ju se naći u Istri, dok na drugim područjima Hrvatske nije prisutna. Kada znamo da je ukupna površina vinograda (službena), u Primorsko-goranskoj županiji na dan 31. 12. 2022. godine, prema podacima Ministarstva poljoprivrede 191,27 ha, onda je jasno koliko je ova sorta važna i značajna za vinogradarsko-vinarsku proizvodnju u našem kraju.

Praktična iskustva i gospodarska važnost

Grozdovi su veliki s jednoliko razvijenim bobicama. S obzirom na visok rodni potencijal, na plodnim tlima rađa obilno, što se izravno očituje i na kakvoću vina. Na povišenim, osunčanim položajima daje vrhunsku kakvoću. Žlahtina daje svježa vina koja su osrednje punoće i jakosti koja se ponekad postiže i uz više prinose. Za proizvodnju „težih“, punijih i alkoholnijih vina potrebno je birati tople položaje i slabije plodna tla. Vina žlahtine najprepoznatljivija su kao mlada vina, a za duže čuvanje pogodne su žlahtine pojedinih berbi s izuzetno dobrih položaja. Sortu karakterizira viša kiselost od većine drugih sorti koje se uzgajaju u ovome području, lijepa svježina i izbalansiranost, što je svrstava u kvalitetne i vrhunske sorte. Upravo je svježina razlog korištenja

žlahtine i u proizvodnji pjenušavih vina pri čemu su vinari Kvarnera u samom vrhu Hrvatske po kvantiteti i osobitoj kvaliteti.

Zbog velikoga publiciteta kojega su vina žlahtine zaradila u posljednjih dvadesetak godina, populacija je u porastu te se površine pod žlahtinom povećavaju, kako na otoku Krku, tako i na priobalju gdje je žlahtina najraširenija i ekonomski najznačajnija sorta. Iako je žlahtina količinama razmjerno mala sorta, u usporedbi s graševinom, plavcem malim i malvazijom u domaćim je krugovima prilično popularna. Za afirmaciju žlahtine svakako je najzaslužnija suradnja svih sudionika u procesu brendiranja Primorsko-goranske županije „Regijom autohtonih vina“ (gotovo 85 % sortimenta vinove loze našeg kraja pripada skupini autohtonih sorti), počevši od samih vinara-proizvođača, udruge „Kvarner Wines“, Turističke zajednice Kvarnera, sveučilišne i znanstvene zajednice te lokalne samouprave.

Tomislav Pavlešić, Sveučilište u Rijeci

Jarbola

Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču pokrenuo je u suradnji s Općinom Matulji 2003. godine projekt "Očuvanje autohtonih sorti - Jarbola" s ciljem dugoročnog očuvanja, zaštite i gospodarske revalorizacije stare autohtone sorte vinove sorte pod imenom "Jarbola". Pronađeni su i obilježeni trsovi jarbole na više lokacija u okolici Zvoneća, izvršena su dvogodišnja morfološka mjerenja, te osnovne kemijske analize mošta i vina. Izvršena je zdravstvena i genetička analiza trsova i sa zdravih trsova uzeti su pupovi za cijepljenje i zasađen je matični nasad. Na temelju dobivenih rezultata jarbola bijela je 2004. godine uvrštena u Nacionalnu listu priznatih kultivara vinove loze i kao preporučeni kultivar vinove loze za Podregiju Hrvatsko primorje.

Belica

Za početak priče o vinu belica ključno je krenuti od činjenice kako belica nije sorta grožđa, već se radi o kupaži nekoliko sorti grožđa. Naime, na uskom području u okolici Grada Kastva rastu sorte koje se sljubljaju prilikom proizvodnje vina belica, a to su mejsko belo (autohtona sorta Kastavštine), verđić, divjaka (autohtona sorta Kastavštine), jarbola (autohtona sorta Kastavštine), malvazija (autohtona sorta Istre i Hrvatskog primorja) i brajkovac (autohtona sorta Kastavštine). Belica raste u vinogradarskoj regiji Hrvatska Istra i Kvarner, u podregiji Kvarner i Hrvatsko primorje, na području vinogorja Opatija – Rijeka – Vinodol. Belica spada u grupu zanemarenih i donekle ugroženih sorti, što znači da su pojedine sastavnice već bile na pragu izumiranja. Danas se ove sorte nalaze u mješovitim nasadima područja Kastavštine, a belica je specifična i po tome što niti jedan vinograd u kojem se uzgajaju sorte koje čine belicu, nije identičan pa čak niti sličan drugome.

Sansigot

Sansigot je kvarnerska autohtona sorta vinove loze koja daje crvena vina lakog do srednjeg tijela i užitne svježine. Drugo ime, sušćan crni, dobio je po pjeskovitom otoku Susku u lošinjskom arhipelagu, s kojeg potječe ta sorta. Lokalno ga još zovu „tvardo grozje“ ili „čarno grozje“, a vino od sansigota voli drvo jer ono zaokružuje njegovu svježinu. Sansigot je danas, nakon žlahtine, druga kvarnerska sorta po zastupljenosti

u vinogradima, koji se većinom nalaze na otoku Krku. Tek jedan mali dio vinograda sansigota nalazi se na pjeskovitom Susku.

Trojiščina

Trojiščina crvena (ponegdje zvana i trojščina) je sorta vinove loze crvena grožđa (pa se naziva i trojiščina crvena). Nepoznatog je podrijetla, ali od pamtivijeka se uzgaja na kvarnerskom otočiću Susku. Iako je i dobra zobatica, (rahla grozda, bobica nejednake veličine), a nekada se i sušilo (mada nije apyrena-besjemena), najčešće se prerađuje u vino boje opola ili se u preradbi miješa s ostalim sortama (susac i suščan crni, koje, jednako kao i t. zriju u III. epohi) poradi proizvodnje crnoga stolnog vina. Zbog dobre, ali neredovite, rodnosti (koju uzrokuje osipanje u cvatnji) i velike osjetljivosti na peronosporu, nema izgleda za održanje u sortimentu.

POVIJEST PROIZVODNJE VINA NA KVARNERU

Prema prof. Zaninoviću nije sporno da su prastanovnici Kvarnera, Liburni, proizvodili vino. Tradiciju nastavljaju i usavršavaju Rimljani koji dolaze na Kvarner i grade svoje vile rustike. Za područje Kvarnera vezano je i ime Pucinum te njegova čuvena vina čijim svojstvima svoju dugovječnost (86 godina) može zahvaliti carica Livija, supruga cara Julia Augusta. O vinogradima i vinogradarstvu te proizvodnji vina govore brojne darovnice i dokumenti (Vinodolski zakonik te Statuti Krka, Vrbnika i Rijeke), dok se vinogradi na otoku Krku prvi puta spominju 1163. godine. Srednjovjekovni Hrvati, predvođeni benediktincima, nesumnjivo proizvode vino ne samo za liturgijske potrebe (Bašćanska ploča). Početak intenzivnog uzgoja vinove loze na području Bakarskog zaljeva potaknula je carica Marija Terezija, a Alberto Fortis 1774. godine donosi podatak da na Krku „prave više od 24 000 barila vina za izvoz” (venecijanski barilo je 64,39 litara, što znači da su Krčani već tada izvozili 1 550 000 litara vina bez vlastite potrošnje). Prije dolaska filoksere, ali i danas, vinova loza je prva poljoprivredna kultura Kvarnera. Područje Kvarnera imalo je velike površine pod vinovom lozom prije dolaska filoksere: srez Sušak 367 ha, područje Grada Bakra 38 ha, Vinodol 573 ha, a srez Krk 2360 ha. Zanimljivo je da je 1903. godine 87 % ukupne površine otoka Suska bilo pod vinovom lozom, odnosno 327 ha.

ANALIZA TRŽIŠTA

Službeni podaci Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu

Ukupne količine vina u prometu u 2024. godini u Primorsko – goranskoj županiji su 9.635,88 (hL) od čega 8.455,24 (hL) spada u proizvedeno bijelo vino, 1.010,96 (hL) u crno i 169,68 (hL) u ružičasto vino. S obzirom na to da je ukupna proizvedena količina vina za područje Republike Hrvatske je 457.141,36 (hL) na Primorsko – goransku županiju otpada tek nešto više od 2% proizvedenog vina.

Ukupne količine vina u prometu u 2024. godini prema kategoriji vina u Primorsko – goranskoj županiji su: kvalitetno vino 4.517,90 (hL), pjenušavo vino 253,70 (hL), specijalno vino 26,00 (hL), vino bez ZOI 4.487,58, vrhunsko vino 350,70 (hL).

U 2024. godini je na području Primorsko – goranske županije u prometu bilo 41 poslovni subjekt koji stavlja vino na tržište od kojih su najznačajniji, njih 10 okupljeni u Zadrugu vinara Proizvođačku organizaciju Vina Kvarnera: Estate Winery d.o.o., Kapić – obrt za proizvodnju vina, vl. Toni Babić, Obrt za vinarstvo i rasadničarstvo „Šipun“ Vrbnik, OPG „Kuća vina“, Ivan Katunar, OPG Plovanić vina, vl. Ivana Rubeša, OPG Ružić Franko Ružić, Pavlomisir d.o.o., Poljoprivredna zadruga Vrbnik, PZ Gospoja poljoprivredna zadruga, Ugostiteljstvo i trgovina „Nada“ vl. Ivan Juranić. S navedenim udruženjem surađuju i poslovni subjekti koji nisu članovi Zadruge ali sudjeluju u promocijsko marketinškim aktivnostima te će se uključiti u projekt Kvarner Wines Routh, poput: Andrej Prskalo, Gršković, Dominik Gršković, Mramor commerce d.o.o., OPG Tudor, Davor Tudor, PZ Dolčina, Trsi Ileana Panić, Vina Mandić, obrt za proizvodnju i preradu, vl. Darko Mandić.

Prema sustavu ARKODa na dan 31.12.2024. na području Primorsko – goranske županije bilo je zasađeno 180 ha pod vinovom lozom (179,9994783) i 1.146.867 trsova, na 1.413 parcela, koje je prijavilo 314 poljoprivrednih gospodarstava. 22 poljoprivredna gospodarstva su iskrčila vinograde na 28 parcela što je površina od 5,61

ha. Vinova loza unutar mješovitih višegodišnjih nasada uzgaja se na 1,16 ha odnosno 16 parcela koje je prijavilo 13 poljoprivrednih gospodarstava.

Prema vinogradarskom registru u vinskoj godini 2023. (1.8.2023. – 31.7.2024.) u Primorsko – goranskoj županiji prijavljena je proizvodnja grožđa 2441,38 t i vina 15806,85 hL od 59 podnositelja. Od proizvedenih 15806,85 hL proizvedenih vina u vinskoj godini 2023. 10654,85 hL bilo je vino sa ZOI (vrhunsko i kvalitetno), 4790,29 hL sortno vino bez ZOI / ZOZP, 361,71 hL vino bez ZOI.

Na datum 31.12.2024. ni jedna autohtona sorta vinove loze (žlahtina, belica (sastavnice verđić, mejsko belo, divjaka, jarbola, brajkovac), jarbola, trojiščina, sansigot) vinske podregije Kvarner i Hrvatsko primorje ne spada u 20 vodećih sorta vinove loze u Republici Hrvatskoj prema zasađenoj površini, odnosno broju trsova. Međutim, po proizvodnji grožđa i vina u vinskoj godini 2023. sorta BV242/ Žlahtina / Žlajtina sa 1878,05 t grožđa i 12887,43 hL vina spada na 7. mjesto od 20 vodećih sorti.

Prema Vinogradarskom registru zalihe vina na dan 31. srpnja 2024. godine bile su na području Primorsko – goranske županije 19.683,58 hL.

Broj subjekata upisanih u Vinogradarski registar na dan 31.12.2024. na području Primorsko – goranske županije je 441 (podaci se odnose na broj subjekata upisanih u VR prema kategorijama sukladno članku 4. stavak 1. podstavak d) Pravilnika o vinarstvu (NN 81/2022, 75/2023, 81/2023, 82/2024)) od čega 376 fizičkih osoba, 29 obrta i 36 pravnih subjekata.

Prema veličini gospodarstava površina i broj poljoprivrednih gospodarstava pod vinogradima na dan 31.12.2024. je <0,1ha 5,69 ha odnosno 103 poljoprivrednih gospodarstava, 0,1 – 1 ha 89,46 ha odnosno 233 poljoprivrednih gospodarstava, 1 – 5 ha 52,64 ha odnosno 32 poljoprivrednih gospodarstava, 5 – 10 ha 8,66 ha odnosno 1 poljoprivrednih gospodarstava, 10 – 50 ha 48,22 ha odnosno 3 poljoprivrednih gospodarstava, 50 – 100 ha 79,14 ha odnosno 1 poljoprivrednih gospodarstava, što je ukupno 283,82 ha i 373 poljoprivrednih gospodarstava.

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA

Izuzetno bitna, a često zanemarena stavka je istraživanje tržišta, odnosno utvrđivanje stanja na tržištu kako bi se marketing miks, odnosno marketing menadžment prilagodio stanju na tržištu. Prednost vinogradara i vinara na Kvarneru je iznimno turističko tržište, odnosno jedna od najznačajnijih eno – gastro destinacija u Hrvatskoj, čemu dodatno doprinosi projekt Kvarner – europska regija gastronomije 2026. godine. Međutim ključno bi bilo istražiti tržišta kako bi se utvrdile potrebe za proizvodom, u ovom slučaju vinom – tržište korisnika, tržište posjetitelja, tržište turista, HoReCa tržište kako bi se mogli pratiti trendovi u potražnji i prilagoditi proizvod. Prema međunarodnim trendovima tržište vina očekuje smanjena potražnja, vina s manje alkohola, svježa i zelena s obzirom na nove generacije koje dolaze. Istraživanjem i analizom došli bi do podataka u kojem smjeru je potrebno prilagođavati proizvodnju. Segmentacija tržišta (pr. prestižni potrošači, stručni potrošači, tradicionalni potrošači, hedonisti, štediše, ..) i pozicioniranje vina na tržištu definitivno bi doprinijelo točnijem definiranju kratkoročnih i dugoročnih ciljeva.

PROIZVOD

Vino kao osnovni proizvod kao rezultat vinogradarstva i vinarstva predstavlja proizvod dodatne vrijednosti i ne možemo ga ubrojiti u poljoprivredni proizvod koji zadovoljava osnovne fiziološke potrebe (Maslowljeva piramida potreba) već visokovrijedni proizvod koji može zadovoljiti i potrebu za samoaktualizacijom. Nastavno na tu činjenicu vino, odnosno eno – gastro ponuda Kvarnera postaje motiv dolaska posjetitelja i turista u destinaciju čime se osigurava dodatna gospodarska aktivnost izvan osnovnih ljetnih mjeseci.

Analiza tržišta, dobivene nagrade, činjenica da ni jedan vinogradar i vinar nema problema s plasiranjem proizvoda na tržište pokazuje da se radi o proizvodu koji ima prostor na tržištu i da je potražnja veća od ponude. S obzirom na iznimnu potražnju potrebno je povećati proizvodnju što se može isključivo podizanjem novih nasada i povećanjem poljoprivredne proizvodnje.

Primorsko – goranska županija kroz svoje programe (pr. Program dodjele potpora male vrijednosti za mjere u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Primorsko – goranske županije) i Centar za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko – goranske županije trebaju poticati sadnju novih nasada osiguravanjem pravne regulative za zakup državnog zemljišta i pomoći pri nabavci novih sadnica vinove loze autohtonih sorti Kvarnera.

Važno je istaknuti i da vinari okupljeni u Udruženje Kvarner Wines u ljetnim mjesecima zapošljavaju i više od 100 radnika čime su pozicionirani i kao udruženje koje najviše doprinosi regionalnom budžetu zbog čega su i očekivanja velika.

OPERATIVNI PROGRAM RAZVOJA VINOGRADARSTVA I VINARSTVA PRIMORSKO – GORANSKE ŽUPANIJE

Uz snažnu organizacijsku operativnu podršku regionalnog – županijskog udruženja Vina Kvarnera ključna je podrška institucija Primorsko – goranske županije, Turističke zajednice Kvarnera i Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj primorsko – goranske županije.

Uz postojeći promocijsko prodajni centar Kašeticu primorsko – goransku u kojoj se u županijskom sjedištu mogu nabaviti proizvodi potrebno je dodatno otvoriti slične trgovine i u drugim turističkim i administrativnim sjedištima po subregijama – Crikvenici, Opatiji, Krku, Lošinj i Rabu kako bi se proizvodi približili tržištu.

Nastavno na promocijsko prodajni centar Primorsko – goranska županija treba izgraditi i centralno mjesto promocije ove grane poljoprivrede što bi svakako bilo u sklopu projekta Hrvatska vinska kuća koja se planira urediti u Gradu Kraljevici. Ovaj projekt treba postati centralno mjesto za edukacijsko – promocijsko – prodajne aktivnosti Primorsko – goranske županije, odnosno županijskog udruženja vinara i vinogradara. Zadruga Vina Kvarnera prema sadašnjim poslovnim rezultatima ima kapacitet preuzeti na upravljanje spomenuti centar i u njemu provoditi edukacije, promocije i prodaju.

Opći ciljevi za razvoj vinogradarstva i vinarstva Primorsko – goranske županije svakako su:

- brendiranje i promocija proizvoda – vina
- povećanje kvalitete proizvoda – vina
- povećanje nasada pod vinovom lozom.

Vrlo važna karika u planiranju aktivnosti za promociju i brendiranje vinogradarsko – vinarskih aktivnosti uz već dobro razvijen brend Kvarner Wines su i brendovi:

- **Međunarodni eno – gastro festival WineRi**
- **Kvarner International Wine Trophy**
- **Kvarner Wines Routh**

Operativne mjere koje je potrebno provoditi da bi se ostvarili opći ciljevi su podijeljene u 2 skupine:

I. EDUKACIJA, PROMOCIJA, MARKETING

Mjera 1. BRENDIRANJE

MJERA 2. PROMOCIJA PROIZVODA

MJERA 3. EDUKACIJE

MJERA 4. UREĐENJE I ODRŽAVANJE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA

II. VINOGRADARSTVO, VINARSTVO

MJERA 5. NABAVKA OPREME

MJERA 6. DIGITALIZACIJA, PAMETNA I PRECIZNA POLJOPRIVREDA

MJERA 7. POTPORA PODIZANJU NOVIH NASADA AUTOHTONIH SORTI
VINOVE LOZE

I. EDUKACIJA, PROMOCIJA, MARKETING

Ciljevi:

- edukacija proizvođača i vinskih profesionalaca,
- promocija proizvoda – vina, destilata
- brendiranje i certificiranje proizvoda

Prihvatljivi prijavitelji:

- Zadruga proizvođača vina i proizvoda od vinove loze registrirane u Primorsko – goranskoj županiji
- Udruga koje okupljaju vinogradare i vinare s područja Primorsko – goranske županije

Mjera 1. BRENDIRANJE

Potporom za razvoj proizvodnje i marketing proizvoda podupiru se troškovi nastali sudjelovanjem u programu kvalitete te brendiranje proizvoda:

- uvođenje i obnavljanje standarda i sustava kontrole kvalitete u poljoprivrednu proizvodnju (HACCP, GLOBALGAP, ISO, Vodič dobre higijenske prakse u preradi poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, europske oznake kvalitete, ostale

oznake koje utječu na povećanje kvalitete i sigurnosti hrane poput Quarner Quality, uključujući oznake sljedivosti)

- pokretanje marketinške platforme Kvarner Wines Routh, odnosno vinske ceste Kvarnera i registracija na međunarodnu Iter vitis rutu, izrada karte Kvarnera sa svim subjektima povezanim na rutu, promocija navedenih subjekata i booking sustav
- izrada interaktivne web stranice sa svim dostupnim informacijama i web shopom
- izrada materijala koji doprinose razvoju brenda – Kvarner Wines News, edukacijski plakati isl.
- zakup medijskog sadržaja u specijaliziranim medijima
- projekt Žlahtina kraljica Kvarnera
- projekt Žlahtina u čaši s potpisom
- projekt Sansigot kralj Kvarnera.

MJERA 2. PROMOCIJA PROIZVODA

Troškovi za promociju proizvoda su:

- idejno rješenje, dizajn, grafička priprema za tisak ukupnog opremanja proizvoda (za znak, etiketu i prateću ambalažu za proizvod)
- priprema za izradu promotivnih materijala (baner, letak, brošura, katalog, plakat, posjetnica, film, DVD, majice, kape, olovke i ostali materijali koji se koriste u promotivne svrhe)
- oglašavanje na društvenim mrežama, televiziji, radiju i/ili u tiskanim medijima,
- trošak web stranica (izrada/dizajn ili redizajn web stranice, trošak domene, trošak web hostinga, održavanje web stranice)
- trošak kotizacije, najma i uređenja izložbeno-prodajnog prostora na sajmu/izložbi
- trošak kotizacije za ocjenjivanje proizvoda i slanja uzoraka na inozemna ocjenjivanje/sajmove/izložbe
- ciljana promocija za HoReCa tržište
- nastup na stručnim skupovima
- medijska promocija i zakup medijskog prostora
- aktivna komunikacija sa zainteresiranim i profesionalnim javnostima

- trošak operativne organizacije vlastitih događanja – najam opreme, honorari, usluge, kupovina potrošnog materijala (npr. Međunarodni eno – gastro festival WineRi, Kvarner International Wine Trophy, Kvarner Wines Sparkling Day..)
- trošak nastupa u suorganizaciji događanja na području Primorsko – goranske županije (npr. Dani vina Vrbnik, Ružica Vinodola Novi Vinodolski, Bela nedeja Kastav)
- trošak sudjelovanja na istaknutim natjecanjima i ocjenjivanjima (kotizacija i trošak slanja vina, te oznaka kvalitete) (npr. Kvarner International Wine Trophy, Decanter, Frankfurt International Trophy, Concours Mondial de Bruxelles, PAR Wine Award International, Vinagora Hungary, International Wine Challenge, IWSC, Asia Wine Trophy, Portugal Wine Trophy, Concours International de Lyon, 50 great White Wines of the World, Vinistra)
- trošak nastupa na manifestacijama u Primorsko – goranskoj županiji (npr. Lovran – Dani trešanja, dani šparoga, Čavle – Dani palente, Crikvenica – Dani jagoda Selce, Moja mala Kala, Ribarski tjedan, Mjesec plave ribe, Crikvenica food & Wine Walk, Adventska vinska škola, Malinska Dubašnica – Walk & Taste Malinska, Punt – In vino veritas, Krk – Lovrečeva, Taste Krk, Fužine – dani meduna..)
- trošak nastupa na manifestacijama u Hrvatskoj (npr. WineOs, Osijek, Zadar Wine Festival, Zadar, Pink day, Zagreb, Weekend Food Festival, Rovinj, Vinski podrum, Split, Vinski podrum, Dubrovnik, Vino com, Zagreb, Underground Zagreb, Rijeka, Split, Pula, Urbanovo, Štrigova, MoslaVina, Kutina, Štrudlafest, Jaškovo..)
- trošak nastupa na međunarodnim sajmovima (npr. u Sloveniji – Salon penečnih vin, Ljubljana, Refuctus Mundi, Izola, Orange Wine Festival, Izola, Salon VinDel, Maribor, Slovenski festival vin, Ljubljana, Austriji - Vie Vinum Hofburg, Beč, Orange Wine Festival, Beč, Italiji - Merano Wine Festival, Merano, Mađarskoj - Borfesztivál, Budimpešta, Advent Wine Festival, Pečuh, Srbiji - Wine Vision by Open Balkan, Beograd, Grand tasteing, Beograd, Wine Garden, Beograd, Regionala, Beograd, Salon vina, Kragujevac, Bosni i Hercegovini - Sarajevo Wine Weekend).

MJERA 3. EDUKACIJE

Podrška za edukaciju i stručno osposobljavanje za rad u poljoprivredi:

- pohađanje tečajeva potrebnih za bavljenje određenom proizvodnjom ili uslugom na poljoprivrednom gospodarstvu
- stručno osposobljavanje po posebnim programima
- zakonski obvezno stručno osposobljavanje vezano uz vinarstvo i vinogradarstvo,
- neformalno obrazovanje kao što su sudjelovanje na kongresima, stručnim skupovima, stručnim putovanjima, radionicama, okruglim stolovima, tečajevima stranih jezika, tečajevima unapređenja informatičkih vještina, tečajevima vezanim uz prezentaciju vlastitih proizvoda ili sl.
- edukativna studijska putovanja vinogradara i vinara te vinskih profesionalaca,
- edukacije u suradnji s predavačima Hrvatskog sommelier kluba (npr. organoleptika vina, sljubljivanje, prodaja vina..)
- suradnja s institucijama (pr. Agronomski fakultet, Veleučilište u Rijeci, Institut za poljoprivredu, Institut za krš, HAPIH, Centar za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko – goranske županije...)
- suradnja s ministarstvima, JRS /JLS/ TZ (pr. Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Ministarstvom turizma i sporta, Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU, Primorsko – goranskom županijom, Hrvatskom turističkom zajednicom, Turističkom zajednicom Kvarnera...).

MJERA 4. UREĐENJE I ODRŽAVANJE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA

- trošak obnove i proširivanja zaštićenog područja Bakarski prezidi (npr. trošak opreme – alati, žica, kolci; marketinga – promocija aktivnosti; honorara radnicima koji rade na mjeri..)

- trošak obnove i proširivanja zaštićenog područja Zvonejske njivi (npr. trošak opreme – alati, žica, kolci; marketinga – promocija aktivnosti; honorara radnicima koji rade na mjeri..)
- obnova suhozida (npr. trošak opreme – alati, žica, kolci; marketinga – promocija aktivnosti; honorara radnicima koji rade na mjeri..)
- obnova puteva (npr. trošak opreme – alati, žica, kolci; marketinga – promocija aktivnosti; honorara radnicima koji rade na mjeri..)

II. VINOGRADARSTVO, VINARSTVO

Ciljevi:

- nabavka opreme za modernizaciju i povećanje konkurentnosti poduzetnika u preradi i stavljanju na tržište poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- smanjenje upotrebe pesticida, očuvanje okoliša i povećanje bioraznolikost
- korištenje digitalnih, pametnih i preciznih rješenja, uređaja i opreme, te analitičkih uređaja u poljoprivrednoj proizvodnji kao potpora u donošenju odluka, s ciljem smanjenja inputa u proizvodnji, povećanja kvalitete proizvoda i smanjenje utroška radne snage
- korištenje digitalnih i softverskih rješenja za vođenje, praćenje, analizu i planiranje poljoprivredne proizvodnje te osiguranje sljedivosti
- povećanje broja ekoloških proizvođača, poljoprivrednih površina u ekološkoj proizvodnji te povećanje broja i količine ekoloških proizvoda

- podizanje novih nasada vinograda autohtonih sorti vinove loze Primorsko – goranske županije

Prihvatljivi prijavitelji:

- subjekti registrirani u odgovarajuće registre poljoprivrednih proizvođača i prerađivača

MJERA 5. NABAVKA OPREME

- trošak nabave nove opreme, mehanizacije i uređaja za berbu grožđa, hlađenje grožđa, preradu grožđa i proizvodnju vina, doradu i njegu vina, punjenje, pakiranje i pripremu za tržište
- trošak nabave opreme, mehanizacije i uređaja za proizvodnju i doradu pjenušavih vina, specijalnih vina i destilata, punjenje, pakiranje i pripremu za tržište
- trošak nabavke uređaja i opreme za analizu vina za određivanje najvažnijih parametara u moštu i vinu te opremanje laboratorija
- nabava opreme za potrebe promocije i predstavljanja proizvoda u svrhu podizanja prepoznatljivosti
- nabava opreme u svrhu brendinga proizvoda krajnjim potrošačima.

MJERA 6. DIGITALIZACIJA, PAMETNA I PRECIZNA POLJOPRIVREDA

- trošak nabavke IoT senzora – agrometeoroloških postaja, senzora za temperaturu zraka, temperaturu tla, temperaturu lista, vlagu lista, vlagu zraka, količinu oborina, senzora za vlagu tla, aerometara i slično s prognoznim modelima, elektronskih lovki za štetnike vinove loze, kamera za fenofaze, kamera za nadzor nasada i slično

- trošak nabavke softvera za prediktivnu analizu i alarm za bolesti vinove loze
- trošak nabavke dronova i prateće opreme
- trošak nabavke softverskih rješenja za interpretaciju satelitskih snimaka, interpretaciju dostupnih agrometeoroloških podataka, analitiku multispektralnih snimki drona, automatsko brojanje i lociranje nedostajućih trsova i slično
- trošak nabave uređaja za utvrđivanje fiziološkog stanja biljke
- trošak usluge snimanja dronom i tretiranja nasada dronom
- trošak usluge interpretacije satelitskih snimaka, multispektralnih snimaka dronom i ostalih dostupnih podataka i savjetovanja
- trošak konzultacija, savjetovanja i edukacija
- trošak nabavke mehanizacije, uređaja i opreme za preciznu poljoprivredu (gnojidbu, primjenu sredstava za zaštitu bilja i slično)
- trošak nabavke softverskih rješenja za upravljanje poljoprivrednom proizvodnjom.

MJERA 7. POTPORA PODIZANJU NOVIH NASADA AUTOHTONIH SORTI VINOVE LOZE

- trošak podizanja novih i/ili rekonstrukcija, te precjepljivanje vlastitih postojećih višegodišnjih nasada (priprema tla (uklanjanje višegodišnjeg raslinja i površinsko ravnanje), nabava i sadnja certificiranog sadnog materijala autohtonih sorti vinove loze Primorsko – goranske županije – žlahtine, trojišćone, sansigota, jarbole i sastavnica belice - mejsko belo, verđić, divjaka, jarbola, brajkovac, nabava i postavljanje armature, ograde) na površini od najmanje 0,25 ha, uključujući opremu za zaštitu od padalina (tuča, kiša, mraz), navodnjavanje i gnojidbu.

Ekološka poljoprivreda:

- trošak certificiranja
- potpora po prodanom proizvodu ili slično
- veći iznos potpore za sve iz nacrtu u odnosu na konvencionalne.